

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішення методичної ради університету
«23» жовтня 2024 року,
протокол № 2.**

**Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка**

_____ **Ірина КОВТУН**

«23» жовтня 2024 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за заочною формою навчання**

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, кандидатка економічних наук, доцентка
«25» вересня 2024 року

_____ Ольга ГРИЦЕНКО

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
«25» вересня 2024 року, протокол № 2.

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних наук, доцентка
«25» вересня 2024 року

_____ Алла КРУШИНСЬКА

Деканеса факультету публічного управління, кандидатка наук з державного управління, доцентка
«25» вересня 2024 року

_____ Тетяна ПІДЛІСНА

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 3
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
1.2. Лекції <i>(теми і плани)</i>	– 5
1.3. Семінарські заняття <i>(теми і плани занять; питання, завдання або кейси для поточного контролю; методичні рекомендації для підготовки до занять)</i>	– 5
1.4. Самостійна робота студентів <i>(теми, завдання, методичні рекомендації до їх виконання тощо)</i>	– 14
1.5. Індивідуальні завдання <i>(форми, тематика завдань; методичні рекомендації до їх виконання)</i>	– 25
1.6. Підсумковий контроль <i>(форми, питання, завдання, зразок екзаменаційного білета)</i>	– 26
2. Схема нарахування балів <i>(загальна схема; розрахунки нарахування балів за відповідні види навчальної діяльності)</i>	– 26
3. Рекомендовані джерела <i>(в розрізі тем дисципліни)</i>	– 27
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 28

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави. Бюджетний устрій.	10	2	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10
2.	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави. Побудова бюджетної системи.	16	4	4	-	-	8	16	2	2	-	-	12
3.	Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	16	4	4	-	-	8	12	-	-	-	-	12
4.	Тема 4. Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання	10	2	2	-	-	6	13	1	-	-	-	12
5.	Тема 5. Система доходів бюджету	12	2	2	-	-	8	15	1	2	-	-	12
6.	Тема 6. Система видатків бюджету	18	6	6	-	-	6	14	2	-	-	-	12
7.	Тема 7. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу	12	2	2	-	-	8	13	-	2	-	-	11
8.	Тема 8. Казначейське обслуговування бюджетних коштів	11	2	2	-	-	7	10	-	-	-	-	10
	Всього годин:	105	24	24	-	-	57	105	8	6	-	-	91

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджетний устрій	2
1.1.	Зміст і призначення бюджету держави	
1.2.	Бюджет як економічна категорія	
1.3.	Роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку держави	
2.	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави. Побудова бюджетної системи.	2
2.1.	Склад і структура доходної і видаткової частин бюджету	
2.2.	Бюджетний процес. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження	
2.3.	Бюджетне планування	
2.4.	Організаційні засади побудови бюджетної системи	

2.5.	Бюджетний кодекс України	
3.	Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування	2
3.1.	Бюджетний дефіцит як показник стану бюджету	
3.2.	Причини виникнення та види бюджетного дефіциту	
3.3.	Поняття “фінансування бюджетного дефіциту” та його джерела	
4.	Тема 4. Міжбюджетні відносини	1
4.1.	Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації	
4.2.	Система фінансового вирівнювання: її необхідність та об’єктивні критерії	
4.3.	побудови.	
4.4.	Бюджетне регулювання: цілі та методи	
4.5.	Сутність та види бюджетних трансфертів	
5.	Тема 5. Система доходів бюджету	1
5.1.	Сутність та характеристика доходів бюджету	
5.2.	Склад і структура доходів Державного бюджету України	
5.3.	Характеристика доходів місцевих бюджетів	
6.	Тема 6. Система видатків бюджету	2
8.1.	Сутність і класифікація видатків бюджетів	
8.2.	Бюджетна класифікація видатків	
8.3.	Зміст, принципи, форми та методи бюджетного фінансування	
7.	Тема 7. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу	
7.1.	Державний борг, його структура та класифікація	
7.2.	Управління державним боргом	
7.3.	Тенденції формування місцевого боргу	
8.	Тема 8. Казначейське обслуговування бюджетних коштів	
8.1.	Державна казначейська служба: організаційна структура, завдання і функції	
8.2.	Розпорядники бюджетних коштів, їх функції та взаємодія з органами ДКС	
8.3.	Касове виконання державного бюджету за доходами і видатками	
	Усього	8

1.3. Семінарські заняття

1.3.1. Теми та питання семінарських занять і методичні рекомендації до їх опрацювання

Семінарське заняття 1

Тема. Бюджет як основний фінансовий план держави. Побудова бюджетної системи України.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сутність бюджетного планування, організація бюджетного планування. Складові бюджету.
2. Організаційні основи бюджетного процесу.
3. Стадії бюджетного процесу.
4. Фактори впливу на бюджетний процес.
5. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження: Президент України, Верховна Рада України, Комітет Верховної Ради з питань бюджету, Рахункова палата, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів, Державне казначейство, Розпорядники бюджетних коштів, Національний банк України, Державні органи місцевого рівня.
6. Етапи складання проекту Державного бюджету України.
7. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.
8. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету.

9. Організаційні засади побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру і форми взаємовідносин між бюджетами.

10. Види бюджетів.

11. Центральний бюджет держави, його призначення.

12. Місцеві бюджети, їх види..

13. Бюджетний кодекс України, інші нормативні акти.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: бюджетне планування, бюджетний процес, учасники бюджетного процесу, етапи складання проекту Державного бюджету, звіт про виконання бюджету.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- фактори впливу на бюджетний процес;
- права та обов'язки учасників бюджетного процесу;
- виконання Державного бюджету та порядок складання звіту.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Збалансування бюджету в Україні відповідно до діючого законодавства можливо здійснити шляхом:

- а) збільшення доходів; в) емісії грошей;
- б) скорочення видатків г) державних позик.

...

10. Політика регулювання бюджетного дефіциту повинна:

- а) бути довгостроковою;
- б) мати споживчий характер;
- в) використовувати як зовнішні так і внутрішні джерела покриття бюджету;
- г) використовувати довгострокові цінні папери з великими відсотками за ними.

Варіант 2.

1. Організація бюджетного процесу в Україні регламентується:

- а) Бюджетним кодексом;
- б) Законом України „Про бюджетну систему України“;
- в) Регламентом Верховної Ради України;
- г) усі відповіді вірні.

...

10. Державний бюджет України затверджується на період, що має назву:

- а) бюджетного року; в) бюджетного циклу;
- б) бюджетного періоду; г) усі відповіді вірні.

Завдання 2

2.1. Визначити питому вагу основних видатків Державного бюджету України на поточний рік. Зробити висновки які є найбільш витратні статті.

Основні видатки Державного бюджету України на поточний рік

Показники	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Разом	
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %
Видатки споживання, у т.ч.:	722122446,5		33245226,9			
Оплата праці	109014840,5		2699 350,9			

Комунальні послуги та енергоносії	6 240 010,4		1 311 679,3			
Видатки розвитку	440 611 24,9		40 174 036,0			
Разом видатків						

2.2. Вивчити структуру і динаміку Державного бюджету України за два роки. Зробити висновки.

Показник	Попередній рік	Поточний рік	Показник динаміки
Доходи	607.966.450,8	770.966.617,6	
Видатки	681.460.758,2	841.102.834,3	
Стан бюджету			

2.3. Визначити у відсотках виконання державного бюджету по роках. Зробити висновки.

Роки	Доходи			Видатки		
	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання
2013	351.164.635,3	341.181.430,2		419.843.834,9	402.871.834,7	
2014	377.821.587,5	357.521.600,5		441.587.118,6	421.542.110,6	
2015	516.980.130,3	510.540.130,1		581.760.845,2	581.760.845,2	

Семінарське заняття 2

Тема. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Питання для усного опитування та дискусії

1. Стан бюджету, рівновага доходів та видатків, профіцит та дефіцит.
2. Економічна суть, теоретичні основи та причини виникнення бюджетного дефіциту.
3. Види бюджетного дефіциту, шляхи подолання та джерела фінансування.
4. Динаміка дефіциту в Україні та міжнародна практика.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: профіцит, дефіцит, доходи, видатки, джерела фінансування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- порядок визначення бюджетного дефіциту та профіциту;
- шляхи подолання бюджетного дефіциту;
- джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Концепції збалансування бюджету передбачають такі підходи:

- а) щорічний баланс між доходами та видатками;
- б) баланс бюджету за фазами економічних циклів;
- в) увага зосереджується не на збалансуванні бюджету, а на збалансуванні економіки;
- г) відповіді а), б) і в).

...

10. За формою прояву дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

Варіант 2.

1. За період існування дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

...

10. За причинами виникнення дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

Завдання 2

На підставі даних про фінансування згідно Звіту про виконання Державного бюджету України відповідно до класифікації за типом боргового зобов'язання, наведених у табл. 1:

- 1) визначити обсяг фінансування;
- 2) проаналізувати обсяг фінансування (покриття) бюджетного дефіциту за досліджувані роки та запропонувати шляхи його подолання;
- 3) результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз виконання фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання за 2022–2023 роки

Код	Показник					Відхилення (+,-)		Виконання плану, %
		2022р.		2023р.		млн. грн.	%	
		млн. грн.	%	млн. грн.	%			
	Загальне фінансування							
400000	Фінансування за борговими операціями							
401000	Запозичення							
401100	Внутрішні запозичення							
401200	Зовнішні запозичення							
402000	Погашення							
402100	Внутрішні зобов'язання							
402200	Зовнішні зобов'язання							
403000	Коригування							
500000	Надходження від приватизації державного майна							
600000	Фінансування за активними операціями							
601000	Зміни обсягів депозитів і цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю							

602000	Зміни обсягів бюджетних коштів							
603000	Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку							

Завдання 2

2.1. Визначити питому вагу основних доходів Зведеного бюджету України, що заплановані на 2023 рік, в розрізі Державного та місцевих бюджетів. Зробити висновки, за рахунок яких доходів найбільше наповнюються бюджети України.

Таблиця 1

Аналіз структури доходів Зведеного бюджету України на 2023 рік

Показники	Державний бюджет (ДБ)			Місцеві бюджети (МБ)			Зведений бюджет (ЗБ)	
	Сума, млн. грн.	Питома вага, %		Сума, млн. грн.	Питома вага, %		Сума, млн. грн.	Питома вага, %
		в ДБ	в ЗБ		в МБ	в ЗБ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Податкові надходження								
Неподаткові надходження								
Доходи від операцій з капіталом								
Від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій								
Цільові фонди								
Всього доходів без офіційних трансфертів								
Офіційні трансферти								
Всього доходів								

2.2 За даними таблиці 2 ознайомтеся зі структурою доходів бюджету м. Хмельницького за 2022–2023 роки і сформулювати висновки щодо одержаних результатів.

Таблиця 2

Аналіз структури доходів бюджету м. Хмельницького у 2022–2023 рр.

№ з/п	Показники	2022 рік		2023 рік		Відхилення		Динаміка, %
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
1	Податкові надходження							
2	Неподаткові надходження в т.ч. Власні надходження бюджетних установ							
3	Доходи від операцій з капіталом							
4	Цільові фонди							
5	Міжбюджетні трансферти							
	Всього доходів							

При формуванні висновків за результатами проведених розрахунків, варто звернути увагу на наступне:

1. Загальний обсяг доходів бюджету міста Хмельницького та його зміна порівняно з попереднім роком.
2. Аналіз структури доходів бюджету (питома вага) та її зміна порівняно з попереднім роком.
3. Зміна складових доходів бюджету в абсолютному вираженні та у відсотках (темпи приросту, динаміка).

Семінарське заняття 3

Тема. Система видатків бюджету

Питання для усного опитування та дискусії

1. Склад і структура видатків бюджетів.
2. Бюджетне фінансування видатків.
3. Принципи, форми та методи бюджетного фінансування.
4. Порядок фінансування бюджетних установ та організацій.
5. Методи бюджетного фінансування.

Аудиторна письмова робота

Виконання письмових завдань у тестовій формі або у формі практичних задач за темою заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: видатки бюджету, витрати бюджету, бюджетні зобов'язання, фінансування бюджетних установ.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку;
- видатки бюджету, витрати бюджету;
- бюджетне фінансування, форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державне фінансування інвестицій, позички з державного бюджету, державні дотації.

Практичні завдання

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір:

Варіант 1.

1. Видатки державного бюджету діляться на:

- а) видатки загального фонду;
- б) видатки розподільчого фонду;
- в) видатки регіонального фонду.

...

10. У складі видатків бюджету виділяються:

- а) спеціальні видатки;
- б) видатки споживання;
- в) захищені видатки.

Варіант 2.

1. До видатків, що здійснюються за рахунок Державного бюджету України відносяться:

- а) міжнародна діяльність;
- б) проведення виборів та референдумів;
- в) обидві відповіді вірні.

...

10. Функціями ДКСУ по виконанню державного бюджету за видатками є:

- а) відкриття реєстраційних та спеціальних реєстраційних рахунків розпорядникам бюджетних коштів;

- б) оплата витрат розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
в) обидві відповіді вірні.

Завдання 2

За даними таблиці 1. ознайомтеся зі структурою видатків бюджету м. Хмельницького за головними розпорядниками бюджетних коштів на 2022–2023 роки і сформулювати висновки щодо одержаних результатів.

Таблиця 1

План видатків бюджету м. Хмельницького на 2022–2023 роки

№ з/п	Показники	2022 рік		2023 рік		Відхилення		Динаміка, %
		млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
1.	Всього видатків							
2.	Виконавчий комітет Хмельницької міської ради Хмельницької області							
3.	Управління освіти Хмельницької міської ради							
4.	Управління молоді та спорту Хмельницької міської ради							
5.	Управління охорони здоров'я Хмельницької міської ради							
6.	Управління праці та соціального захисту населення Хмельницької міської ради							
7.	Управління культури і туризму Хмельницької міської ради							
8.	Управління житлово- комунального господарства Хмельницької міської ради							
9.	Управління капітального будівництва департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів Хмельницької міської ради							
10.	Управління архітектури та містобудування департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів							
11.	Управління земельних ресурсів та земельної реформи департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів Хмельницької міської ради							
12.	Управління з питань екології та контролю за благоустроєм міста							
13.	Управління економіки							
14.	Фінансове управління Хмельницької міської ради							

Методичні рекомендації:

При формуванні висновків за результатами проведених розрахунків, варто звернути увагу на наступне:

1. Загальний обсяг видатків бюджету міста Хмельницького та їх зміна порівняно з попереднім роком.
2. Аналіз структури видатків бюджету (питома вага) та її зміна порівняно з попереднім роком.
3. Зміна складових видатків бюджету в абсолютному вираженні та у відсотках (темпи приросту, динаміка).

1.4.1. Темати та питання самостійних робіт

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни. Виконання самостійної роботи дозволяє розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опанувати практичні навички проведення розрахунків.

Мета самостійної роботи полягає в засвоєнні у повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації. Завданням самостійного вивчення курсу є засвоєння студентами теоретичного матеріалу з курсу фінансового аудиту та набуття практичних навичок з проведення аудиту.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 70% (84 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (120 годин).

У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

Самостійна робота студента передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовку до практичних, семінарських занять;
- підготовку до виступу на семінарських заняттях;
- поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;
- вирішення розрахункових завдань за вивченою темою;
- написання рефератів за заданою проблематикою;
- пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;
- аналітичний розгляд наукової публікації;
- підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до письмового заліку.

Студенти виконують письмову роботу (реферативне повідомлення) самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та захист.

Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджетний устрій.

Питання для самостійної роботи

1. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані з формуванням бюджету та способи їх вирішення.

2. Бюджетна модель суспільства, необхідність її реформування в Україні.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Зведений бюджет міста з районним поділом включає показники:
 - а) бюджетів районів у місті;
 - б) міського бюджету та бюджетів районів у місті;
 - в) бюджетів районів і міст обласного підпорядкування;
 - г) міського бюджету та бюджетів районів і міст республіканського підпорядкування.
2. Формування доходів бюджету здійснюється за рахунок:
 - а) виробленого в країні національного доходу;
 - б) надходжень від міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів;
 - в) надходжень від державних угідь;
 - г) усі відповіді вірні.
3. За формою прояву бюджетний дефіцит може бути:
 - а) відкритим; в) пасивним;
 - б) прихованим; г) активним.
4. За причинами виникнення бюджетний дефіцит може бути:
 - а) свідомим; в) вимушеним;
 - б) пасивним; г) активним.
5. Якщо державний бюджет на поточний рік не прийнято, то:
 - а) діє старий;
 - б) зупиняється фінансування;
 - в) проводиться спеціальне засідання Верховної Ради України;
 - г) фінансування відбувається за 1/12 минулорічних бюджетних призначень;
 - д) податки не можуть бути стягнуті;
 - е) відбувається скорочення штатів бюджетних установ.
6. Місцеві бюджети затверджуються:
 - а) Міністерством фінансів України;
 - б) головами виконавчих органів відповідних рад;
 - в) рішеннями відповідних рад;
 - г) немає правильної відповіді.
7. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України мають бути розроблені до:
 - а) 1 травня;
 - б) 1 червня;
 - в) 15 травня;
 - г) 15 червня.
8. Бюджетний період — це:
 - а) календарний рік;
 - б) визначений законодавством період, протягом якого функціонує бюджет;
 - в) період з 1 січня до 31 грудня;
 - г) усі варіанти правильні.
9. Основні напрями бюджетної політики розробляє:
 - а) Кабінет Міністрів України;
 - б) Президент України;
 - в) Верховна Рада України.
10. Зведений бюджет використовується для:
 - а) прогнозування та аналізу розвитку;
 - б) планування соціально-економічного розвитку;
 - в) затвердження програм соціально-економічного розвитку.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави. Побудова бюджетної системи України.

Питання для самостійної роботи

1. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження: Президент України, Верховна Рада України, Комітет Верховної Ради з питань бюджету, Рахункова палата, Кабінет Міністрів

України, Міністерство фінансів, Державне казначейство, Розпорядники бюджетних коштів, Національний банк України, Державні органи місцевого рівня.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Система фінансових планів, що характеризують фінансові ресурси всіх секторів економіки, платежі населення, - це:

- а) план доходів та видатків країни;
- б) зведений фінансовий баланс держави;
- в) державний бюджет країни;
- г) платіжний баланс країни.

2. Вперше розподілення Державного бюджету України на загальний та спеціальний фонди було відзначено у бюджеті на:

- а) 2002 рік; в) 2000 рік;
- б) 2001 рік; г) 1999 рік.

3. Бюджет виконує наступні функції:

- а) розподільчу; г) стимулюючу;
- б) контрольну; д) соціальну;
- в) регулюючу; е) усі відповіді вірні.

4. Акумуляція коштів держави та подальший їх розподіл для задоволення всіх потреб суспільства здійснюється через функцію:

- а) стимулюючу; в) регулюючу;
- б) розподільчу; г) соціальну.

5. Своєчасне та повне надходження в бюджет коштів, а також їх оптимальний розподіл та ефективне використання забезпечує функція бюджету:

- а) контрольна; в) регулюючу;
- б) розподільчу; г) стимулююча.

6. Структура бюджетної системи залежить від:

- а) державного устрою;
- б) фінансової політики держави;
- в) адміністративного - територіального поділу країни;
- г) усі відповіді вірні.

7. Формування бюджету на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку держави відбувається відповідно до принципу побудови бюджетної системи:

- а) збалансованості; в) обґрунтованості;
- б) повноти; г) ефективності.

8. Розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами, що ґрунтуватися на максимально можливому наближенні надання суспільних послуг до їх безпосереднього споживача, здійснюється відповідно до принципу побудови бюджетної системи:

- а) повноти; в) субсидіарності;
- б) обґрунтованості; г) ефективності.

9. Зведений бюджет області складається з показників:

- а) бюджету області та Державного бюджету;
- б) власного та центрального бюджетів;
- в) бюджетів районів і міст обласного підпорядкування;
- г) обласного бюджету та бюджетів районів і міст обласного підпорядкування.

10. Зведений бюджет району об'єднує показники:

- а) обласного та міських бюджетів;
- б) районного бюджету, бюджетів міст районного підпорядкування, бюджетів селищних і сільських рад;
- в) бюджетів міст районного підпорядкування;
- д) бюджетів районів і міст республіканського підпорядкування.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування

Питання для самостійної роботи

1. Динаміка дефіциту в Україні та міжнародна практика.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. За напрямками фінансування дефіцит бюджету групується на:

- а) відкритий та прихований;
- б) свідомий та вимушений;
- в) пасивний та активний;
- г) стійкий та тимчасовий.

2. Визначення дефіциту бюджету в Україні здійснюється наступним чином:

- а) дефіцит бюджету визначається як перевищення видатків бюджету над доходами без врахування різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету;
- б) дефіцит бюджету визначається як перевищення видатків бюджету над доходами з врахування різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету;
- в) дефіцит бюджету визначається як підсумок операцій держави з фінансовими активами та зобов'язаннями;

г) відповіді а) і в).

3. Наявність прихованого дефіциту бюджету обумовлюється:

- а) проведенням податкової амністії та збором прострочених платежів;
- б) розпродажем державних активів;
- в) введенням тимчасових або додаткових податків та зборів;
- г) відповіді а), б) і в).

4. Затвердження державного бюджету в Україні з дефіцитом:

- а) не дозволяється;
- б) дозволяється, якщо його частка у ВВП не перевищує 3%;
- в) дозволяється у разі наявності обґрунтованих джерел фінансування;
- г) дозволяється, якщо державний борг не перевищує граничного обсягу у 60% від ВВП.

5. Бюджетним законодавством України передбачено затвердження Державного бюджету з профіцитом з метою:

- а) погашення державного боргу та придбання цінних паперів;
- б) забезпечення встановленого обсягу оборотного залишку бюджетних коштів для покриття касових розривів;
- в) фінансування фундаментальних наукових досліджень;
- г) відповіді а) і б).

6. Згідно положень кодексу дефіцит державного бюджету не може бути профінансованим за рахунок:

- а) емісійних коштів НБУ;
- б) державних запозичень, взятих на національному фінансовому ринку;
- в) державних запозичень, взятих на міжнародному ринку позичкових капіталів;
- г) відповіді а) і в).

7. При спрямуванні коштів бюджету на інвестування економіки виникає:

- а) структурний дефіцит бюджету;
- б) активний дефіцит бюджету;
- в) пасивний дефіцит бюджету;
- г) свідомий дефіцит бюджету.

8. Пасивний дефіцит бюджету обумовлений:

- а) підвищенням обсягів поточних видатків;
- б) зниженням обсягів поточних видатків;
- в) підвищенням обсягів капітальних видатків;
- г) включенням до складу доходів джерел фінансування дефіциту бюджету.

9. Дефіцит, який існує в довгостроковому періоді та спричиняє зростання державного боргу, – це:

- а) пасивний дефіцит;
- б) стійкий дефіцит;
- в) активний дефіцит;
- г) тимчасовий дефіцит.

10. Дефіцит, який виникає внаслідок касового розриву в процесі виконання бюджету, – це:

- а) пасивний дефіцит;
- б) стійкий дефіцит;
- в) активний дефіцит;
- г) тимчасовий дефіцит.

Тема 4. Міжбюджетні відносини та бюджетне вирівнювання

Питання для самостійної роботи

1. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясність свій вибір

1. Кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, згідно з Кодексом називаються:

- а) особистими коштами;
- б) власними коштами;
- в) власними надходженнями.
- г) всі відповіді правильні.

2. Бюджет розподіляється на:

- а) за типом кредитора; за типом боргового зобов'язання;
- б) на спеціальний і загальний фонди;
- в) на загальний фонд, спеціальний фонд, стабілізаційний фонд.
- г) всі відповіді правильні.

3. Головний розпорядник бюджетних коштів:

- а) отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет);
- б) затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів);
- в) розробляє та затверджує паспорти бюджетних програм і складає звіти про їх виконання;
- г) всі відповіді правильні.

4. До доходів загального фонду Державного бюджету України належать:

- а) податок на прибуток підприємств;
- б) місцеві податки і збори;
- в) податок з доходів фізичних осіб;
- г) всі відповіді правильні.

5. Склад доходів спеціального фонду Державного бюджету України визначається:

- а) Бюджетним кодексом України;
- б) Бюджетною декларацією;
- в) Законом про Державний бюджет України;
- г) усі відповіді правильні

6. Видатки та кредитування Державного бюджету України включають

- а) бюджетні призначення, встановлені законом про Державний бюджет України на конкретні цілі;
- б) бюджетні призначення, встановлені рішенням про місцевий бюджет, на конкретні цілі;
- в) бюджетні призначення на конкретні цілі.
- г) немає правильної відповіді.

7. Кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом — це:

- а) Видатки бюджету;
- б) Витрати бюджету;
- в) Бюджетні запозичення;
- г) Кредитування за вирахуванням погашення.

8. Вкажіть особливість надання позик з Державного бюджету місцевим на покриття тимчасових касових розривів:

- а) з нарахуванням відсотків на термін понад бюджетний період;
- б) без нарахування відсотків за користування коштами з обов'язковим їх поверненням до кінця поточного бюджетного періоду;
- в) позики видаються з поверненням через три роки.
- г) немає правильної відповіді.

9. Яким органом і в який термін затверджується розпис Державного бюджету?

- а) Міністром фінансів України у місячний термін з дня прийняття закону про Державний бюджет України;
- б) Міністром фінансів України у місячний термін після оприлюднення закону про Державний бюджет України;
- в) Головою Верховної Ради України в день затвердження закону про Державний бюджет України.
- г) Президент України

10. Визначте органи, які забезпечують виконання місцевих бюджетів:

- а) Міністерство фінансів України;
- б) місцеві органи виконавчої влади;
- в) місцеві фінансові органи.
- г) органи Державного казначейства

Тема 5. Система доходів бюджету

Питання для самостійної роботи

1. Державні та місцеві позики.
2. Організація мобілізації доходів бюджету.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Який нормативний документ визначає правовий статус ДКУ (Державного казначейства України)?

- 1) Указ Президента України від 27.04.95.
- 2) Постанова Кабінету Міністрів України від 31.07.95.
- 3) Бюджетний кодекс України.
- 4) Постанова Кабінету Міністрів України від 21.12.05.

2. Що таке бюджетна класифікація?

1. Це елемент контролю за фінансовою діяльністю органів державної влади.
2. Це єдине систематизоване функціональне згрупування бюджетів, що становлять бюджетну систему України.

3. Це єдине систематизоване групування доходів і видатків бюджету за однорідними ознаками, що забезпечує загальнодержавну і міжнародну порівнянність бюджетних даних.

4. Це система проведення необхідного аналізу в розрізі доходів і видатків.

3. У чому полягає призначення бюджетної класифікації?

1. У забезпеченні здійснення контролю за фінансовою діяльністю органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших розпорядників бюджетних коштів.

2. У забезпеченні проведення необхідного аналізу в розрізі доходів, а також організаційних, функціональних та економічних категорій видатків.

3. У забезпеченні здійснення загальнодержавної та міжнародної порівнянності бюджетних показників.

4. Усі відповіді правильні.

4. Скільки складових частин має бюджетна класифікація?

1. Дні. 2. Три. 3. Чотири. 4. П'ять.

1. Яким нормативним документом затверджується бюджетна класифікація?

1. Законом Верховної Ради України.
2. Наказом Міністерства фінансів України.
3. Наказом Державного казначейства України.
4. Постановою Кабінету Міністрів України.

2. До якого розділу доходів бюджету належать адміністративні збори та платежі?

1. Податкові надходження.
2. Неподаткові надходження.
3. Доходи від операцій з капіталом.
4. Трансферти.

3. Скільки цифр має код класифікації доходів?

1. Вісім.
2. Шість.
3. Чотири.
4. Три.

8. Передбачені податковим законодавством України загальнодержавні та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі) – це:

1. Неподаткові надходження
2. Податкові надходження
3. Доходи від операцій з капіталом
4. Міжнародні трансферти

9. Доходи від власності та підприємницької діяльності, адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності – це:

1. Неподаткові надходження
2. Податкові надходження
3. Доходи від операцій з капіталом
4. Міжнародні трансферти

10. Безоплатні та безповоротні платежі, отримані від інших органів державного управління, недержавних джерел або міжнародних організацій – це:

1. Податкові надходження
2. Неподаткові надходження
3. Офіційні трансферти
4. Доходи від операцій з капіталом

Тема 6. Система видатків бюджету

Питання для самостійної роботи

1. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку.

2. Видатки бюджету, витрати бюджету.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Як називається класифікація видатків бюджету, що визначає головних розпорядників бюджетних коштів?

1. Функціональна.
 2. Економічна.
 3. Відомча.
 4. Програмна.
2. Скільки функцій держави покладено в основу функціональної класифікації?
1. Вісім.
 2. Десять.
 3. П'ять.
 4. Сім.
3. Які видатки не належать до поточних?

1. Заробітна плата.
2. Оплата природного газу.
3. Оплата транспортних послуг та утримання транспортних засобів.
4. Капітальний ремонт.
4. До економічної класифікації видатків належать:
 - а) поточні видатки;
 - б) додаткові видатки;
 - в) жодної правильної відповіді.
5. Систему електронних платежів (СЕП) НБУ було введено в Україні:
 - а) в 1991 р.;
 - б) в 1995 р.;
 - в) в 1999 р.
6. Принцип платіжної системи виконання бюджету:
 - а) єдності;
 - б) розрізненості;
 - в) гласності.
7. Положення про єдиний казначейський рахунок затверджено:
 - а) Президентом України;
 - б) Прем'єр-Міністром України;
 - в) Головою ДКСУ.
8. Термін, на який відкриваються бюджетні рахунки:
 - а) один рік;
 - б) три роки;
 - в) п'ять років.
9. Програмні продукти, що використовували органи ДКСУ з моменту входження в СЕП НБУ:
 - а) ІС:Бухгалтерія;
 - б) БЕСТ;
 - в) АС «Казна».
10. Органи ДКУ не несуть відповідальності за
 - а) невиконання вимог щодо ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів;
 - б) здійснення витрат з перевищенням показників, затверджених розписом бюджету;
 - в) недотриманням порядку казначейського обслуговування державного і місцевих бюджетів;
 - г) порушення встановленого порядку або термінів розгляду проекту та прийняття закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет).

Тема 7. Видатки бюджету на обслуговування та погашення державного і місцевого боргу

Питання для самостійної роботи

1. Економічні та соціальні наслідки державного боргу.
2. Державні боргові цінні папери.
3. Державні облігації України.
4. Казначейські зобов'язання України.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. Принцип збалансованості означає:

- а) формування доходів та використання коштів місцевих бюджетів здійснюється відповідно з Бюджетним кодексом України;
- б) використання коштів на цілі, визначені бюджетними призначеннями;
- в) повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень до бюджету;

г) всі відповіді вірні.

2. Принципи цільового використання бюджетних коштів означає:

- а) використання бюджетних коштів на розвиток соціальної інфраструктури;
- б) використання бюджетних коштів на економічний розвиток;
- в) використання бюджетних коштів на цілі, визначені бюджетними призначеннями;

г) всі відповіді вірні.

3. Принципи повноти означає:

а) кошти бюджетів повинні використовуватись на цілі, визначені бюджетними призначеннями;

б) всі надходження до бюджетів та їх витрати, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів, підлягають включно до складу бюджетів;

в) формування надходжень до бюджету і витрат здійснюється відповідно до затверджених методик та правил;

г) всі відповіді вірні.

4. Принципи ефективності означає:

а) досягнення запланованих цілей з врахуванням економії бюджетних коштів.

б) отримання максимального результату при використанні бюджетних коштів;

в) досягнення максимального результату при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів.

г) всі відповіді вірні.

5. Збалансування бюджету в Україні відповідно до діючого законодавства можливо здійснити шляхом:

а) збільшення доходів;

б) скорочення видатків;

в) емісії грошей;

г) державних позик.

6. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів здійснює:

а) Державне казначейство України;

б) фінансові органи;

в) територіальні органи Державного казначейства України.

г) місцеві органи виконавчої влади;

7. Процес управління державним боргом включає основні етапи:

1. Залучення коштів, розміщення, повернення боргу і виплата відсотків

2. Залучення коштів, повернення боргу

3. Розміщення, виплата відсотків

4. Залучення, зберігання, накопичення

8. Рефінансування державного боргу – це:

1. Погашення процентів за рахунок коштів, отриманих від розміщення нових позик

2. Розміщення нових позик

3. Погашення основної заборгованості та процентів за рахунок коштів, отриманих від розміщення нових позик

4. Отримання нового кредиту для погашення попереднього

9. Реструктуризація полягає в тому, що на певних умовах:

1. Отримують новий кредит для погашення основного

2. Збільшують процентну ставку боргу

3. Списують частку заборгованості

4. Переносять термін сплати частки боргу

10. Гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України – це:

1. Самоуправність

2. Державне управління

3. Місцеве самоврядування
4. Державне регулювання

Тема 8. Казначейське обслуговування бюджетних коштів

Питання для самостійної роботи

1. Поняття єдиного казначейського рахунку та управління ним.
2. Порядок відкриття реєстраційних рахунків підприємств, організацій, установ.
3. Контрольні повноваження органів казначейської служби.

Завдання та методичні рекомендації до виконання самостійної роботи

Опрацювати літературу за темою самостійної роботи (тезисний конспект) і на підставі її вивчення розкрити особливості формування бюджетної моделі суспільства.

Завдання 1. Дайте правильну відповідь на тестові питання й поясніть свій вибір

1. *Організаційна структура ДКУ є —*

- 1) дворівневою; 3) чотирирівневою;
- 2) триврівневою; 4) п'ятирівневою.

2. *Яка з функцій не є в компетенції відділень Державного казначейства в районах і містах?*

1) Виконання відповідних показників Державного та місцевих бюджетів на відповідній території.

2) Забезпечення відповідно до встановлених розмірів асигнувань та касового плану цільового фінансування видатків Державного та місцевих бюджетів на відповідній території.

3) Ведення обліку розпорядників коштів Державного та місцевих бюджетів.

4) Здійснення за дорученням Міністерства фінансів погашення та обслуговування державного боргу в національній та іноземній валюті.

3. *Регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контроль за дотриманням бюджетного законодавства – це*

- 1) бюджетний процес; 3) бюджетний розпис;
- 2) бюджетний період; 4) бюджетне планування.

4. *Хто є учасниками бюджетного процесу?*

1) Розпорядники бюджетних коштів.

2) Платники податків.

3) Органи, установи та посадові особи, наділені бюджетними повноваженнями.

4) Суб'єкти підприємницької діяльності.

5. *Що вважається бюджетними повноваженнями?*

- 1) Права й обов'язки учасників бюджетних правовідносин з управління бюджетними коштами.
- 2) Взаємовідносини між різними ланками бюджетної системи, що визначаються територіальним устроєм країни.
- 3) Сукупність заходів, що здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.
- 4) Усі відповіді правильні.

6. *Документи, що містять помісячну розбивку та деталізацію показників доходів і видатків затвердженого бюджету відповідно до бюджетної класифікації є....*

- 1) бюджетною програмою;
- 2) бюджетним призначенням;
- 3) бюджетним зобов'язанням;
- 4) бюджетним розписом.

7. *До бюджетних повноважень ДКУ не належать*

- 1) касове виконання бюджетів за доходами;
- 2) касове виконання бюджетів за видатками;
- 3) затвердження Державного бюджету України;
- 4) здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства України.

8. *Укажіть бюджетне повноваження ДКС щодо касового виконання бюджетів за доходами.*

1. Відкриття основних і реєстраційних рахунків розпорядником бюджетних коштів.
2. Здійснення відшкодування податку на додану вартість на підставі висновків органів Державної податкової служби та рішень судових органів.
3. Ведення зведених реєстрів розпорядників бюджетних коштів та позабюджетних коштів бюджетних установ.
4. Здійснення оперативного прогнозування та касового планування бюджетних коштів згідно з бюджетним розписом.

9. *Укажіть бюджетне повноваження ДКС щодо касового виконання бюджетів за видатками.*

1. Встановлення порядку відкриття рахунків в управліннях ДКС для зарахування кожного виду податків і зборів до бюджетів та до державних цільових фондів.
2. Перерахування та зарахування на Єдиний казначейський рахунок надходжень до бюджету.
3. Підготовка розрахункових документів і проведення повернення надмірно або помилково сплачених платежів до бюджету на підставі висновків органів Державної податкової служби, рішень судових органів.
4. Здійснення попереднього контролю за цільовим використанням бюджетних коштів.

10. *До повноважень ДКУ щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства належать*

1. здійснення бухгалтерського обліку усіх надходжень та витрат Державного бюджету України;
2. встановлення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, кошторисів, видання інструкцій з цих питань та здійснення контролю за їх дотриманням;
3. здійснення контролю за відповідністю платежів узятим зобов'язанням та бюджетним асигнуванням.
4. Усі відповіді правильні.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) за тематикою навчальної дисципліни виконується у вигляді наукової роботи у межах годин, відведених для самостійної роботи.

1.5.1. Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання

Тема наукової роботи обирається студентом добровільно з наведеного нижче переліку та закріплюється за ним науково-педагогічним працівником на початку семестру. Наукова робота – це самостійно виконане наукове дослідження певної проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат власного пошуку та обґрунтовані висновки.

Підготовка наукової роботи у такій формі передбачає таку структуру:

1. Вступ (розкрити актуальність). До 1 сторінки
2. Перший розділ (зробити порівняльний аналіз думок вчених щодо теоретичних аспектів проблеми та/або основних визначень. Обов'язково із реальними посиланнями на реальні джерела). 3–4 сторінки
3. Другий розділ – аналіз фактичних та статистичних даних за останні 5 років. Обов'язково із реальними посиланнями на реальні джерела. Дані обов'язково подати у таблицях чи діаграмах. Має бути багато таблиць. Від 5 сторінок.
4. Третій розділ – формулювання виявлених проблем за проведеним аналізом в 2 розділі та розробка напрямів удосконалення цих проблем. 1–2 сторінки.
5. Висновки. До 1 сторінки.
6. Список використаних джерел. Не обмежена кількість – основне, щоб це були ті джерела, які Ви дійсно використали, можна інтернет-джерела.

Форма контролю – перевірка правильності виконання ІНДЗ із врахуванням самостійності, творчості, правильності розрахунків і вмінням захистити результати дослідження.

Доопрацьована наукова робота, що виконана за обраною темою, може бути заслухана на студентському науково-дослідному гуртку та подана на конкурс студентських наукових робіт з дотриманням установлених вимог. Результати наукової роботи можуть публікуватись у вітчизняному чи закордонному науковому виданні у формі статті, доповідатись на міжнародній, закордонній, всеукраїнській чи університетській конференціях з публікацією або без публікації тез, за що студенти одержують додаткові бали.

1.5.2. Темі наукових робіт

1. Бюджет – основний фінансовий план держави.
2. Бюджет як інструмент реалізації соціально-економічних програм.
3. Бюджетний дефіцит, його причини і наслідки, методи управління.
4. Бюджетні системи США та України (порівняльна характеристика).
5. Місцевий бюджет, його значення і роль у соціально-економічному розвитку території.
6. Місцеві бюджети в умовах самоуправління регіону.
7. Проблеми фінансового оздоровлення економіки та ліквідації бюджетного дефіциту.
8. Проблеми формування і використання бюджетних асигнувань у медичних установах.
9. Фінансування шкільної освіти в США та Україні.
10. Проблеми обслуговування державного боргу.
11. Фінансування міжнародної діяльності держави.
12. Бюджетна система Японії.
13. Бюджетна система Великобританії.
14. Бюджетна система Франції.
15. Бюджетна система Німеччини.
16. Вплив бюджетної політики на інфляційний процес.
17. Проблеми зовнішнього державного боргу країн з перехідною економікою.
18. Роль бюджету держави в збалансованому розвитку національної економіки.
19. Державний кредит та його роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
20. Бюджетна політика у галузі державних доходів.
21. Бюджетна політика у галузі державних видатків.
22. Бюджетні права органів державної влади і самоврядування.
23. Планування і фінансування видатків бюджету на національну оборону.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Зміст і призначення бюджету держави
2. Бюджет як економічна категорія
3. Роль державного бюджету в соціально-економічному розвитку держави
4. Склад і структура дохідної і видаткової частин бюджету
5. Бюджетний процес та його складові
6. Поняття бюджетної класифікації
7. Бюджетне планування
8. Програмно-цільовий метод бюджетного планування
9. Бюджетний дефіцит як показник стану бюджету
10. Причини виникнення та види бюджетного дефіциту
11. Поняття “фінансування бюджетного дефіциту” та його джерела
12. Становлення та розвиток бюджетної системи України

13. Склад та структура бюджетної системи
14. Принципи побудови бюджетної системи
15. Державний бюджет України та його призначення
16. Склад і призначення місцевих бюджетів
17. Зміст міжбюджетних відносин та особливості їх організації
18. Система фінансового вирівнювання: її необхідність та об'єктивні критерії побудови.
19. Бюджетне регулювання: цілі та методи
20. Сутність та види бюджетних трансфертів
21. Сутність та характеристика доходів бюджету
22. Склад і структура доходів Державного бюджету України
23. Характеристика доходів місцевих бюджетів
24. Сутність і класифікація видатків бюджетів
25. Бюджетна класифікація видатків
26. Зміст, принципи, форми та методи бюджетного фінансування
27. Державний борг, його структура та класифікація
28. Управління державним боргом
29. Сутність та основні тенденції формування місцевого боргу
30. Державна казначейська служба: організаційна структура, завдання і функції
31. Розпорядники бюджетних коштів, їх функції та взаємодія з органами ДКС
32. Касове виконання державного бюджету за видатками
33. Організація касового виконання Державного бюджету за доходами та порядок зарахування платежів
34. Загальна характеристика рахунків, які відкриваються в органах Державної казначейської служби України

1.6.2. Структура екзаменаційного білета

1. До економічної класифікації видатків належать:

- а) поточні видатки;
- б) додаткові видатки;
- в) жодної правильної відповіді.

2. Систему електронних платежів (СЕП) НБУ було введено в Україні:

- а) в 1991 р.;
- б) в 1995 р.;
- в) в 1999 р.

.....

24. Принцип платіжної системи виконання бюджету:

- а) єдності;
- б) розрізненості;
- в) гласності.

25. Положення про єдиний казначейський рахунок затверджено:

- а) Президентом України;
- б) Прем'єр-Міністром України;
- в) Головою ДКСУ.

8. Термін, на який відкриваються бюджетні рахунки:

- а) один рік;
- б) три роки;
- в) п'ять років.

4. Задача.

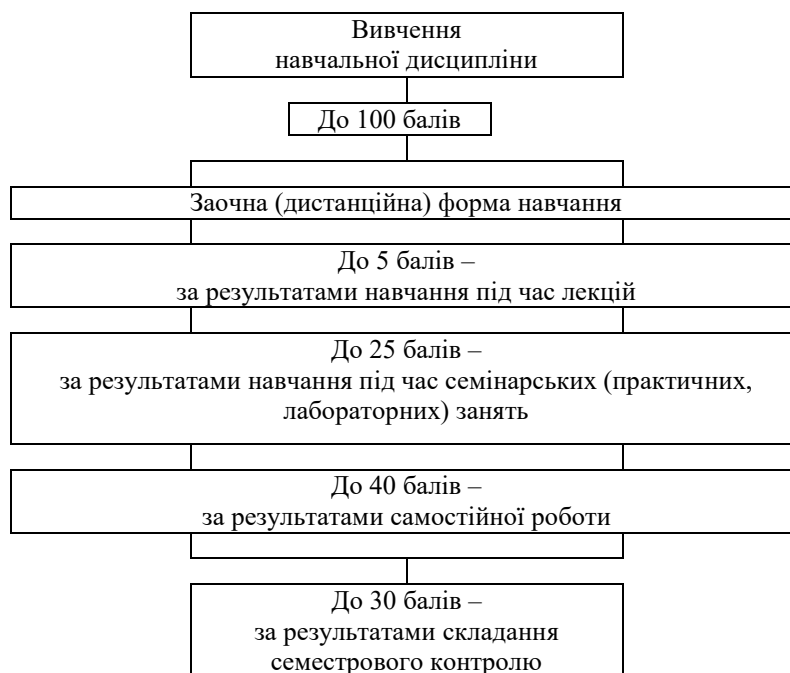
Визначити у відсотках виконання державного бюджету по роках. Зробити висновки.

Роки	Доходи			Видатки		
	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання	затверджено тис. грн.	виконано тис. грн.	% виконання
2021	351.164.635,3	341.181.430,2		419.843.834,9	402.871.834,7	

2022	377.821.587,5	357.521.600,5		441.587.118,6	421.542.110,6	
2023	516.980.130,3	510.540.130,1		581.760.845,2	581.760.845,2	

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 1 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

З навчальної дисципліни «Бюджетна система» передбачено проведення 4 лекційних занять. Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Розподіл балів для лекцій з навчальної дисципліни «Бюджетна система»

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій			
			1	2	3	4
1.	Заочна	4	1,25	2,50	3,75	5,0

2.3. З навчальної дисципліни «Бюджетна система» передбачено проведення 3 семінарських занять.

За результатами семінарського заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

2.4. Обсяг балів за самостійну роботу з навчальної дисципліни розподіляється пропорційно за виконання 8 письмових робіт (1 письмова робота по кожній темі). Залежно від їх обсягу та складності, студент може одержати не більше 24 балів.

Індивідуальне завдання виконане за запропонованою темою наукової роботи оцінюється окремо та складає не більше 16 балів. Загалом за виконання самостійної роботи студент заочної форми навчання може одержати максимально 40 балів.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливої кількості їх одержання за виконану самостійну роботу, наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Розподіл балів для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер теми								Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за одну письмову роботу з відповідної теми	3	3	3	3	3	3	3	3	24
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання, виконане у вигляді наукової роботи	16								16
	Усього балів									40

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену з навчальної дисципліни, студент заочної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 28 серпня 2020 року, протокол № 1).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді на тестові завдання та розв'язування задачі екзаменаційного білета, наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Розподіл балів для семестрового контролю з навчальної дисципліни

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів		Разом балів
		1	2	
1.	Максимальна кількість балів за письмову відповідь на тестові завдання	25	-	25
2.	Максимальна кількість балів за розв'язану задачу	-	5	5
	Усього балів	25	5	30

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липн. 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>. Дата оновлення : 24.08.2023 (дата звернення: 28.08.2024).

2. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р: веб-сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> Дата оновлення : 01.01.2020 (дата звернення: 28.08.2024).

3. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету міністрів України від 28 лют. 2002 р. № 228. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF> Дата оновлення : 25.05.2023 (дата звернення 28.08.2024).

4. Про бюджетну класифікацію: Наказ Міністерства фінансів України від 11 груд. 2011 р. №14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11#Text> Дата оновлення 06.07.2023. (дата звернення: 28.08.2024).
5. Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України від 5 жовтн. 2005 р. № 308/519. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1209-05> Дата оновлення 06.07.2023. (дата звернення: 28.08.2024).
6. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України від 21.09.2024, підстава - [3978-IX](#) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>. Дата оновлення (дата звернення: 28.08.2024).
7. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 лист. 1992 р. № 2811-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/120-19>. (дата звернення: 28.08.2024).
8. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям дітьми: Закон України від 01 черв. 2000 р. № 1768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text> Дата оновлення 16.09.2022, (дата звернення: 28.08.2024).
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травн. 1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення 03.08.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2024).
10. Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери: Постанова Кабінету міністрів України від 30 серп. 2002 р. № 1298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1298-2002-%D0%BF#Text> Дата оновлення 23.08.2023 (дата звернення: 28.08.2024).
11. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липн. 1999 р. № 966-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-14>. Дата оновлення 20.01.2018, (дата звернення: 28.08.2024).
12. Про упорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ: Наказ Міністерства освіти і науки України від 26 вересн. 2005р. № 557. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1130-05>. Дата оновлення 30.03.2021 (дата звернення: 28.08.2024).
13. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
14. Гриценко О.М. Роль місцевих податків у формуванні доходів місцевих бюджетів. Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки. Том 328 № 2 (2024): с.324-329 DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328> (0,25 д. а.). Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
15. Гриценко О.М. Європейський досвід фінансування інвестиційних проєктів: уроки для України. Наукові перспективи: журнал.№ 10 (40) 2023. с. 408-418 ISSN (print) 2708-7530 , DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10\(40\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10(40)) (0,42 д. а.).
16. Trusova N. V., Hrytsenko O. M. BUDGET POLICY OF UKRAINE IN THE CRISIS PERIOD AND CHALLENGES OF THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF THE FINANCIAL SYSTEM. Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки) № 1(50), 2024. с. 128-137. DOI: <https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/zbirnyk> (загальний обсяг 0,42 друк.арк., автора 0,20 друк.арк.: проведено аналіз стану бюджетної системи України в умовах війни).

3.2. Допоміжні джерела

1. Бюджетна система / за наук. ред. В.М. Федосова, С. І. Юрія. Київ, 2012. 871 с.
2. Казна України: журнал: веб-сайт. URL: <http://presa.ua/kazna-ukraini.html>

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Банку міжнародних розрахунків. URL: <http://www.bis.org/>
2. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/>
5. Офіційний сайт Міжнародної фінансової корпорації. URL: <http://www.ifc.org/>
6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
10. Офіційний сайт Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/>
11. Офіційний сайт Світової асоціації фондових бірж. URL: <http://www.world-exchanges.org/>